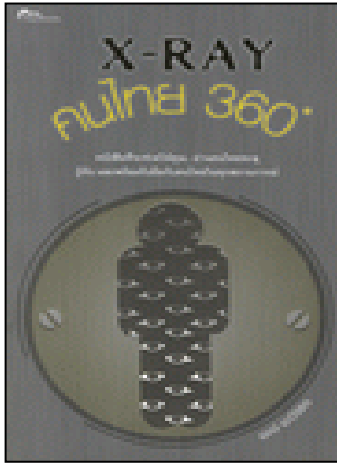

X-Ray คนไทย 360 °

คนอังกฤษมองตัวเองว่าเป็น...คนมีระดับ (Class)

ชาวเยอรมันเป็นคนที่... มีระเบียบ วินัย (Discipline, Order)

ในขณะที่ชาวฝรั่งเศสคิดว่าตัวเองเป็นชนชาติของ... นักคิด (Idea)

และชาวอิตาลีเข้าใจว่าตัวเองเป็นชนชาติที่มี... สุนทรียศาสตร์

ความงาม (Art, Taste)

ส่วนคนญี่ปุ่นมองตัวเองว่าเป็น... ชนชาติที่เหนือกว่าผู้อื่น (Superior)

คนจีนรู้ว่าตัวเองเป็นชนชาติที่มี... อารยธรรมเก่าแก่ (Old Civilization)

และเกาหลี ชาติที่พัฒนาพร้อม ๆ กับเรา แต่กำลังไปไกลกว่า

ด้วยการมองว่าเขาคือ... ขบถที่มีความสามารถ (Rebel)

หนังสือที่เสนอมุมมองหลากหลายเกี่ยวกับคนไทย ผ่านสายตาคอนไทยคนหนึ่งที่ไม่ได้สังเกตคิดวิเคราะห์ และนำเสนอแนวคิดอย่างสร้างสรรค์ โดยไม่ถูกบิดเบือนด้วยความแตกต่างทางวัฒนธรรม เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้คนไทยเข้าใจคนไทยมากขึ้น ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ไม่ว่าจะในด้านการทำงานหรือชีวิตส่วนตัว

ภาคที่ 1

- **ถอดรหัสคน** แบบที่เรียกว่า รหัสกำกับพฤติกรรม เกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญๆ ของชีวิตที่เชื่อมโยงกับอารมณ์ ความรู้สึก เช่น เหตุการณ์แรกในชีวิต เหตุการณ์ที่มีอิทธิพล หรือ เหตุการณ์ ที่เพิ่งเกิดขึ้น นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของแต่ละคน จาก พันธุกรรม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม การแปรเปลี่ยนไปตามประสบการณ์
- **คนสามบุคลิกในโลกปัจจุบัน** เป็นยุคของสังคมเสมือน ที่กลายเป็นสังคมจริง คนแก่อายุ 60 จึงกลายเป็นวัยรุ่นได้อย่างไม่เคอะเขิน ธรรมชาติของมนุษย์ถูกผลักดันด้วยสัญชาตญาณเดิม และแสดงออกด้วยบุคลิกที่เป็นที่คาดหวังของสังคม คอยหาโอกาสปลดปล่อยสิ่งที่ตนเองอยากเป็น ใฝ่ฝัน อยากได้
- **4 อาณาเขตแห่งชีวิต** (1) การหาจุดยืนของตัวเอง (2) อาณาบริเวณของการทำมาหากิน (3) อาณาบริเวณเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาตัวเอง (4) อาณาบริเวณแห่งจิตวิญญาณ
- **คุณค่าความเป็นคน (ไทย)** สังคมไทยมีวิธีการตีค่าคนเริ่มจาก **อันดับแรก** คือ ชาติตระกูล **อันดับสอง** คือ ทรัพย์สมบัติ ความร่ำรวย **อันดับสาม** คือ ความเป็นสากล เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงศักดิ์ศรีที่เหนือชั้นกว่า **อันดับสี่** คือ ดิกรีกการศึกษา **อันดับห้า** เป็นเรื่องของหน้าที่การงาน **อันดับหก** การประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน
- **แกะรหัสคนไทย** เป็นรหัสนิสัยอย่างกว้างๆ บางด้านของคนไทย ดังนี้

1. สนุกสนานคือหลักชัยแห่งชีวิต ตามที่ฝรั่งเขียนถึงคนไทยว่าเป็นFun" Country" คือ ขอให้สนุกไว้ก่อน สาระไว้ทีหลัง ตลกคาเฟ่จึงมีค่าตัวแพงกว่านักวิชาการและพระนักเทศน์
2. ชอบการชู้หน้า ฟันธง มีกติกาสำหรับนักพูด นักบรรยายชาวไทย คือ เวลาถามคำถามในห้องบรรยาย ต้องถามเองตอบเอง หากจะรอให้คนฟังมีส่วนร่วมตอบด้วย ถือว่าเป็นการดูถูกคนฟัง
3. ชอบความหลากหลาย ถ้าจะเปิดร้านขายข้าวแกง ต้องเริ่มจากการมีหม้อแกงเรียงโชว์ให้ชม ไม่น้อยกว่ายี่สิบหม้อขึ้นไป
4. เน้นรูปแบบมากกว่าสาระมากกว่าชนชาติไหน ๆ ในโลก ชีวิตประจำวันของคนไทยเต็มไปด้วยรูปแบบ งานเปิดสัมมนาจึงเริ่มต้นด้วยพิธีเปิด ตัดริบบิ้น พาชมงานที่มีผักชีโรยหน้า
5. ไม่มีความเท่าเทียมกันในการปฏิสัมพันธ์ คนรวย คนดัง จึงมีสิทธิเหนือกว่าคนจนหรือคนดี
6. อยากรับมากกว่าอยากทำ เป็นชนหมู่มากที่คิดดี แต่เป็นชนกลุ่มน้อยที่ลงมือทำดี
7. ไทยมุง ได้ทำกับทำได้ แบบที่เราได้ทำ แต่ไม่สนว่าจะทำได้หรือไม่
8. ทนแรงกดดันระยะยาวไม่ได้ กระบวนการที่ยืดระยะเวลาออกไปนาน ๆ คนไทยจะถอดใจก่อน
9. ไม่เป็นไร ช่างเขาเถอะ เป็นคุณลักษณะของสังคมที่เน้นการประนีประนอม
 - **รหัสวิถีชีวิตคนไทย** สนใจในเรื่องสิ่งของเครื่องใช้ เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ อาหาร การกินต้องมีความหลากหลาย ร้านสุกี้เป็นที่นิยมทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ขายรสชาติอะไรเลย สิ่งที่ร้านสุกี้ขาย คือ ทางเลือกในการเลือกปฏิบัติเอง และบรรยากาศแห่งการรวมพวก อาชีพการงานต้องมีความมั่นคง และสวัสดิการมากกว่าความก้าวหน้า ทรัพย์สินสมบัติสำหรับคนไทยจึงเป็นเสมือนหนึ่งรายการบอกสถานะทุนของชีวิต การศึกษาของคนไทยคือกิจกรรมสำหรับการเปลี่ยนสถานะทางสังคม

ภาคที่ 2

26 กำบังของคนไทย

กำบัง เป็นการแสดงออกที่เป็นเสมือนหลุมหลบภัยของคนไทย เกี่ยวข้องกับทัศนคติการรับรู้ 26 แบบที่เราน่าจะทำความเข้าใจก่อนที่จะปล่อยให้ฝรั่งมาเข้าใจเรา เป็นเหมือนผล ที่มีเหตุ มาจากรหัสกำกับชีวิตเรา คือ วัฒนธรรม ค่านิยม การเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อม กำบังเป็นพฤติกรรมที่สามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขได้

กำบังที่ 1 กินรวบไม่กินแบ่ง : เป็นอาการเหมือนเด็กหวงของเล่นทุกชิ้น ทั้งที่ตัวเองก็เล่นได้ไม่หมด เป็นพฤติกรรมที่เหมารวมทุก ๆ เรื่อง เช่น เล็ก ๆ ไม่ ใหญ่ ๆ ทำ

วิธีแก้ไขคือ ควรรับเอาวัฒนธรรม "พอเพียง" แบบพอดีมาใช้ในชีวิต อะไรที่ไม่เกี่ยวข้องไม่ต้องไปเผื่อ ไม่ต้องกลัวว่าคนอื่นจะแย่งไปหมด หรือมาต่อว่าเรา เพราะเขาก็เหมือนเรา เอามัวไปหมดเหมือนกัน

คำบ่งที่ 2 ทางลัด ลัดวงจร : มีอภิสิทธิ์เหนือคนอื่น เป็นความต้องการอยากได้โดยไม่ต้องใช้ความพยายามเป็นเครื่องแลกเปลี่ยนสำหรับคนขี้เกียจ สังคมไทยเป็นสังคมที่แสวงหาทางลัดไปทุกเรื่อง เช่น อยากเป็นแต่ไม่ยอมทำ ขอโอกาส ขอความเมตตา ขอความเห็นใจ

วิธีแก้ไขคือ ฝึกให้ทำกิจกรรมที่ต้องใช้เวลากว่าจะเห็นดอกผล และให้โควตากับความล้มเหลว

คำบ่งที่ 3 มรดกเลือด : การหาคนรับผิดชอบชีวิตเรา ด้วยพฤติกรรมการโยนเผือกร้อนใส่มือคนอื่น เช่น ฝนลมๆ แล้งๆ ว่าจะมีเทวดานางฟ้ามาโปรด โดยคาดหวังจะมีคนอื่นมารับภาระหาคนมารับประกัน การส่งพนักงานเข้ารับการอบรมเพียงหนึ่งวันหรือทั้งอาทิตย์ จะทำให้คนฉลาดน้อย กลายเป็นผู้เชี่ยวชาญ

วิธีแก้ไขคือ การสร้างความภูมิใจ ความสำเร็จของตนเอง คนที่มีเรื่องภูมิใจกับอดีต มักจะไม่ถ่ายทอดมรดกเลือดให้กับคนรุ่นต่อไป

คำบ่งที่ 4 เก่งข้างสนาม : อยากเก่งโดยไม่ต้องทำ ทำนองดูคนอื่นเล่นแล้วเสียวเอง ประเภทเก่งแต่ปาก เช่น ชอบยุ่งเรื่องชาวบ้าน เรื่องตัวเองไม่ทำ แต่ไปทำเรื่องของคนอื่น

วิธีแก้ไขคือ การมอบหมายสลับงานกันทำ เพื่อให้ต่างคนต่างช่วยกัน

คำบ่งที่ 5 รับรองตัวผมด้วย : การหาเจ้าภาพมารับผิดชอบชีวิตของเราเอง ทำนองหาแพะมารับบาปที่เราก่อไว้ เช่น อยากได้งาน ได้เงิน แต่ไม่รับผิดชอบ คือ คนจบใหม่ๆ ไปสมัครงานโดยอยากได้งานสบาย เงินสะดวก แต่ไม่ต้องรับผิดชอบ

วิธีแก้ไขคือ ต้องมีความรับผิดชอบต่อตัวเอง และรับผิดชอบต่อเป้าหมายชีวิตของตัวเอง

คำบ่งที่ 6 ไม่เชื่ออย่าลบหลู่ : เป็นเผด็จการทางความเชื่อ เส้นทางหลีกเลี่ยงหาคำอธิบายและกำราบความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน เช่น วลีทองที่มักจะได้ยินจากการติดต่อราชการ คือ เป็นนโยบายจากผู้ใหญ่ เส้นทางหลบหลีกโดยการโยนเคราะห์กรรมความรับผิดชอบ เป็นปัญหาใหญ่ในการพัฒนาสังคมสำหรับประเทศที่ต้องการให้ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน

วิธีแก้ไขคือ ต้องมีการรับฟังและปรับเปลี่ยนกฎและนโยบาย

คำบ่งที่ 7 จากไหนคะเนี่ย? : คำถามที่เป็นช่องทางปลดปล่อยความอยากแสดงอำนาจที่แฝงอยู่ เช่น การหาผู้ตอบสนองการแสดงอำนาจ

วิธีแก้ไขคือ ต้องมีเหตุผลที่จะต่อกรกับคำถาม ประเทศไทยมีคนทีล้วนแล้วแต่บ้าอำนาจ ประเภทขอดี ๆ มักจะไม่ค่อยได้

คำบ่งที่ 8 ความลับ : รูปแบบหนึ่งของศักดินาทางปัญญา ด้วยการแสดงออกถึงความเหนือชั้นกว่า เช่น การซุบซิบนินทา เป็นพฤติกรรมของคนที่มีอำนาจหน้าที่ระดับรอง ในการบ่อนทำลายต่อรอง ผู้มีอำนาจ ใช้เป็นเครื่องมือในการแบ่งพวก

วิธีแก้ไขคือ ถ้าเป็นเรื่องความลับของทางราชการ ก็ต้องอธิบายให้ฟังถึง พ.ร.บ. ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนมีสิทธิรับรู้ หากไม่ยอมให้ก็ต้องพิสูจน์ว่าทำไมถึงให้รู้ไม่ได้

คำบั้งที่ 9 ลิทธิของตู ใครจะทำไม : วิธีแห่งการหาคนตามเซ็ดให้ด้วยการอ้างลิทธิแต่ไม่ส่งมอบพร้อมกับความรับผิดชอบ ตัวอย่างเช่น การที่ป่าในชอยบ้านทิ้งขยะข้างบ้าน เมื่อเดินไปถาม ป่าก็ตอบว่าเดี๋ยวกี้มีคณมาเก็บเอง

วิธีแก้ไขคือ การอ้างลิทธิกลับ และคนที่อ้างลิทธินั้นต้องมีหน้าที่รับผิดชอบด้วย

คำบั้งที่ 10 เขยฝรั่ง : ความรู้สึกต่อกว่าในชาติพันธุ์ของตนเอง โดยการมอบเอกสิทธิพิเศษแก่คนต่างชาติ เช่น การเลียนแบบวิถีชีวิต สำเนียง หากใครพูดฝรั่งปนไทยได้ ถือว่าการศึกษาคึกกว่า การเอาใจใส่เป็นแขกพิเศษ การทำตัวเป็นญาติ ด้วยการแต่งงาน เดินควง ทำให้ล้วนเป็นการส่งสัญญาณว่าเราดีกว่าคนชาติเดียวกัน

วิธีแก้ไขคือ ต้องสร้างความภูมิใจในตัวเอง ผู้ที่มีเรื่องภูมิใจในความเป็นมาของตัวเอง ไม่มีความจำเป็นต้องไปเกี่ยวข้องกับฝรั่ง

คำบั้งที่ 11 เห่อคน (ที่) เก่ง : รูปแบบพฤติกรรมทั้งคนเก่ง (ไม่จริง) และปฏิกิริยาจากคนรอบข้างคือ อวดเก่ง อวดรู้ กร่าง หยิ่ง เอาแต่ใจตนเอง ต้องการพิสูจน์ความสามารถในสาขาวิชาชีพอื่น เพราะเข้าใจว่าตนเองคือผู้ผูกขาดความสามารถทั้งหลายในโลก จบด้านวิศวกรรมแต่ไปทำงานทางการเงิน จบแพทย์แต่ไปเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ คนทั่ว ๆ ไป จะเกิดอาการประหม่า เกรงใจ เมื่อต้องพูดคุยหรือมีปฏิสัมพันธ์กับคนที่ได้ชื่อว่าเก่งกว่า

วิธีแก้ไขคือ คนเก่งควรจะมาพร้อมกับการทำคุณประโยชน์ให้ผู้อื่น สังคมไทยควรจะเลิกเห่อคนเก่งที่ไม่คิดทำอะไรเพื่อเป็นการตอบแทนศรัทธาที่คนอื่นมีให้ ควรจะส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมเห่อคนดีที่ทำประโยชน์ให้คนอื่น เช่น คนสู้ชีวิต คนที่ทำงานหนักอย่างสมศักดิ์ศรี

คำบั้งที่ 12 ร่มโพธิ์ ร่มไทร : วัฒนธรรมแสวงหาคนรับผิดชอบชีวิตเรา ถ้าไม่มี ก็โทษโอกาส โทษสังคม สิ่งแรกที่ทำคือ หาคณหรือสถาบันรับผิดชอบ เช่น เป็นนโยบายของผู้ใหญ่ โทษบรรพบุรุษ โทษสถาบันการศึกษา โทษรัฐบาล ขอพึ่งลูกเกะชายผ้าเหลืองไปสวรรค์

วิธีแก้ไขคือ ต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติว่า ตัวเราเองที่จะต้องเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้คนอื่นพึ่งพิง บางคนเป็นพ่อแม่คณแล้ว ยังจะหวังให้ผู้ใหญ่ที่ไหนมาช่วยอีก ตัวเองนั้นแหละเป็นผู้ใหญ่

คำบั้งที่ 13 เขื่อของกรรม : กรรมในอดีตคือหลุมหลบภัยของความผิดพลาดที่ก่อในปัจจุบัน มีอาการแบบเดียวกันหมดคือ แสดงที่ทำอย่างหนักแน่นว่า ตัวเองไม่ใช่สาเหตุของความผิดพลาด ล้วนแล้วแต่กรรม เช่น เป็นเรื่องบังเอิญทำให้เกิด เป็นเขื่อของกรรม ไม่ต้องตัดสินใจอะไรเลย

วิธีแก้ไขคือ ไม่ขอรับกรรมเพิ่มอีก หากใครอ้างกรรมไม่ต้องสนใจ หากเรายอมรับกรรม ก็หมายความว่าเราไม่ยอมรับความผิดพลาด ก็จะไม่เกิดการเรียนรู้และจดจำเพื่อแก้ไขให้ชีวิตดีขึ้นในอนาคต

คำบั้งที่ 14 ฟังแต่ไม่ได้ยิน : อาการฟังด้วยหู ปฏิเสธด้วยหัวใจที่เคยชิน ค่ะ คว้ารับปากไปก่อน แล้วหาทางปฏิเสธทีหลัง คนไทยใจดี ประนีประนอม อะไรผิดก็ยอม เขาจึงไม่เห็นความจำเป็นในการฟัง

วิธีแก้ไขคือ ให้คู่สนทนาทวนสิ่งที่เราพูด ให้พูดด้วยท่าทาง นิ่งเงียมมองหน้า คู่สนทนาด้วยความสงบ

กำบังที่ 15 New Idea No Action : วัฒนธรรมชอบฟังของใหม่ แต่ไม่ชอบทำอะไรใหม่ เป็นจุดอ่อนของคนไทยที่ชอบของใหม่ บริษัทบางแห่งจึงวางเทคโนโลยีใหม่ๆ ในไทยพร้อมๆ กับประเทศหลักๆ ซึ่งเป็นหลักประกันได้ว่าจะได้รับการยอมรับ

วิธีแก้ไขคือ รู้เท่าที่สถานการณ์ใช้งาน ข้อเท่าที่ใช้ ต้องรู้ให้จริง รู้พื้นฐาน เมื่อมีของใหม่ ก็จะปรับตัวเรียนได้ง่าย

กำบังที่ 16 Dead End Dialogue : วัฒนธรรมไม่การสนทนาด้วยคำถามที่ตอบยาก เป็นรูปแบบการสนทนาข่มขู่อีกฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เหมือนกับกำบังว่าด้วยเรื่อง อย่าลบลหู่ เช่น อ้างความจริงที่ไม่เกี่ยวข้องกันเลย อ้างชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ประชาชน ความรัก ความกตัญญูไว้ก่อน และพูดประโยคที่ไม่มีความหมายอะไรเลย

วิธีแก้ไขคือ ควรอธิบายเหตุผลที่สอดคล้องกัน

กำบังที่ 17 ฟันธง : ขาดความสามารถในการสรุปและแสวงหาทางเลือกด้วยตนเอง ทุกอย่างต้องสรุปเลือกข้างให้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการบรรยาย ภาพยนตร์ หรือการขอความคิดเห็นในที่ประชุม ต้องมีการสรุปให้ชัดเจน จะได้ไม่เป็นปัญหาในภายหลัง รายการอ่านข่าว วิเคราะห์ข่าวให้ฟัง ต้องมีการฟันธงให้เห็นๆ

วิธีแก้ไขคือ ต้องถามตัวเองว่าทำไมทุกเรื่องต้องจบ ปล่อยให้ดำเนินต่อไปเองไม่ได้ หรือ บางเรื่องแค่ตั้งคำถาม แต่ไม่ต้องหาคำตอบได้ใหม่ หรือเพราะสังคมไทยขาดประสิทธิภาพในการเลือกด้วยตัวเอง

กำบังที่ 18 เสพติดการศึกษา : หลุมหลบภัยสำหรับคนที่ไม่อยากเผชิญโลกแห่งการต่อสู้ที่แท้จริง เป็นพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น วัดความสามารถกันที่ใบปริญญาบัตร ปริญญา ถ้าไม่ได้เรียนทำไม่ได้ ถามหาการฝึกอบรมหรือลงทุนไปศึกษาต่อ

วิธีแก้ไขคือ ควรจะมีทัศนคติว่า ถ้าอยากรู้ต้องปรุงความรู้ใหม่ขึ้นมา ความรู้จะเป็นประโยชน์เมื่อได้ใช้ เพราะปรัชญาการศึกษาสอนให้ผลิตความรู้ใหม่ ไม่ใช่บริโภคความรู้แบบไม่รู้จบ

กำบังที่ 19 หาคำตอบก่อนตั้งคำถาม : พฤติกรรมยืนยันความฉลาดกับความรู้ของตน เป็นการตอบคำถามโดยเริ่มจากคำตอบ เช่น เวลาเด็กทำโจทย์คณิตศาสตร์ก็จะเปิดดูเฉลยทำyle่ม แล้วก็ทำจากคำตอบไปสู่โจทย์ การโยนหินถามทาง เป็นเทคนิคที่ใช้บ่อยมากในสังคมไทย คือจะตัดสินใจทำอะไรก็ต้องเช็คตลาดก่อน เป็นการถามเพื่อปลอบใจตัวเอง เหมือนเด็กที่ขาดความมั่นใจ

วิธีแก้ไขคือ ต้องเปิดใจรับว่า ความหลากหลายคือบ่อเกิดของความคิดสร้างสรรค์ ให้ตอบตักคอเลยว่าต้องการคำตอบประเภทนี้ใช่ไหม ตอบแบบตรงกันข้าม คนประเภทนี้ต้องการให้ตอบแบบเอาใจ

คำบ่งที่ 20 สอนไตรปิฎก : พฤติกรรมมีรูปแบบมากกว่าสาระ เช่น ถ้าตัดสินใจจะทดลองชิมสินค้าที่มาตั้งบูธให้ลองชิม จะต้องทำใจก่อนว่า ท่านจะยอมทนฟังบทสวดมนต์ที่พนักงานจะท่องให้ฟัง หรือนักการเมืองและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ที่มักให้สัมภาษณ์ว่า ผมได้สั่งการไปเรียบร้อยแล้ว

วิธีแก้ไขคือ ต้องสื่อสารให้คนเข้าใจความแตกต่างระหว่างทำได้ กับได้ทำ ที่ปัจจุบันวัดกันว่าทำอะไรได้ มากกว่าเคยได้ทำ

คำบ่งที่ 21 พ่อหนูไม่เคยดำ : แยกไม่ออกระหว่างประเด็นของงานกับเรื่องส่วนตัว คนไทยทนแรงกดดันนาน ๆ ไม่ได้ มักจะเลือกประนีประนอมหรือยอมจำนน แล้วค่อยกลับมาต่อรอง

วิธีแก้ไขคือ ต้องอธิบายให้เข้าใจความผิดพลาดกับทำชั่ว ไม่มีใครพันการถูกดูต่ำ ว่ากล่าวตำหนิ ต้องรักตัวเองให้น้อยกว่านี้

คำบ่งที่ 22 วัฒนธรรมหาแพะ : พฤติกรรมหาบุคคลอื่นมารับเคราะห์กรรมแทน ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ หรือแม้แต่เพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง

วิธีแก้ไขคือ ขึ้นอยู่กับ การปรับทัศนคติว่า เราเป็นแพะหรือเป็นฝ่ายหาแพะ

คำบ่งที่ 23 ความเก่งกว่าคือความเสื่อมกว่าของคู่แข่ง : ความอยากได้โดยไม่ต้องลงแรง ด้วยการทำให้คนอื่นเลวลง เช่น รายการแฉ การเอาชนะโดยเอาความเสื่อมเสียมาประจาน คบคนเก่งน้อยกว่า ผู้บริหารบางคนทนไม่ได้ที่จะให้คู่แข่งได้บงคับบัญชาเก่งกว่าตน โดยไม่สนว่าจะทำให้งานดีขึ้น พัฒนาขึ้น

วิธีแก้ไขคือ ต้องปรับทัศนคติการมองโลกใหม่ว่า คนเราจะเก่งได้ด้วยการลงมือพัฒนาตัวเอง และคนเก่งหลายด้าน ไม่จำเป็นต้องไปแย่งเก่งในด้านเดียวกัน ที่สำคัญต้องหัดชื่นชมคนที่เก่งกว่าจริงๆ

คำบ่งที่ 24 ไม่เคยรู้ความต้องการของตนเอง : ถ้าฉันโง่ คนอื่นต้องรับผิดชอบแทน มีรูปแบบพฤติกรรมที่ยอมรับความล้มเหลวไม่ได้ และคาดหวังให้คนอื่นรู้ความต้องการของตนเอง

วิธีแก้ไขคือ ต้องเข้าใจสิ่งที่เป็นพื้นฐานที่สุดของชีวิต ไม่มีใครช่วยเราหายใจได้ หากเราไม่หายใจเอง ต้องเข้าใจว่าสักวันหนึ่งเราต้องเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้คนอื่นเป็นที่พึ่ง มีปัญหาที่หาทางแก้ไข

คำบ่งที่ 25 ทำดีต้องมีคนเห็น ทำชั่วถ้าถูกจับได้คือชวย : ต้องการคนรับรอง ชื่นชม ถ้าผิดแล้วไม่มีคนเห็น ถือว่าไม่ผิด งานบุญของไทยจึงเป็นงานแห่งแทนมากกว่าการทำความดี ขึ้นรถประจำทาง หากหลบหลีกเลี่ยงไม่เสียค่าโดยสารได้ถือว่าเป็นผู้ชนะ เจ้าเล่ห์ ฉลาดแกมโกงคือฉลาด หากชนะคนอื่นได้ด้วยการเอาเปรียบเล็กๆ น้อยๆ ถือว่าเก่ง

วิธีแก้ไขคือ สร้างความภูมิใจในตนเอง รักตนเองเป็น แทนที่จะให้คนอื่นรับรอง

คำบ่งที่ 26 สามวา สองศอก : วัฒนธรรมไม่กล้าปฏิเสธคนอื่น และไม่กล้ารับว่าตนไม่รู้ ต้องพูดอะไรออกมาก่อน เพราะการไม่ตอบคำถามที่ไม่รู้คำตอบ ถือว่าคนตอบไม่ได้ทำงาน จึงต้องขยันให้เห็นก่อน

วิธีแก้ไขคือ ในหลายครั้งเราก็ไม่สามารถรู้คำตอบสำหรับทุกเรื่อง หากมีวัฒนธรรมยอมเสียหน้าว่าไม่รู้บ้างก็ไม่เห็นจะเป็นอะไรไป